

یادبودی از تنها بازمانده نسل اول تئاتر مشهد

بوسه بر خاک صحنه زندگی

قاسمی - تنها بازمانده نسل اول تئاتر مشهد بعد از ۹۲ سال زندگی هنرمندانه چند روز پیش خاک صحنه را برای همیشه بوسید و از تماشاخانه دنیا رفت.

استاد محمد شاهرودی، هنرپیشه نقش های اسطوره ای در نمایش های تاثیرگذار دوره خودش بود. او پس از ۶۰ سال خاک صحنه خوردن، آموزش دادن و غم هنر خوردن در حالی روزهای آخر عمرش را سپری می کرد که دیگر هیچ هم دوره زنده ای نداشت و در بین هنرمندان مشهدی ناشناخته بود.

او که این آخری ها قدرت تکلمش را از دست داده بود و فراموشی ذهنش را از خاطرات خالی کرده بود، تنها عکس های سیاه و سفید بودند که چشم هایش را نمناک می کردند و لب های خسته اش را حالت می دادند.

استاد محمد شاهرودی متولد ۱۳۰۴ در شهر مشهد است. حرفه پدرش هیزم شکنی بود. آن گونه که اطرافیان استاد شاهرودی بر ایمان تعریف می کنند، او در نوجوانی علاقه زیادی به سینما داشته و هر بار گذرش به خیابان ارگ می افتاده، سمت سینماهای آن راسته را پیش می گرفته و به تماشای فیلم های پر طرفدار آن دوران می نشست. است. ورود استاد شاهرودی به این حوزه برمی گردد به خط خوش این هنرمند؛ زمانی که ۱۴ سال دارد، روزی که از مقابل مغازه اصغر شکوهی تابلونویس تئاتر عبور می کند و تابلوهای مغازه نظرش را جلب می کنند. می ایستد و با اشتیاق تماشایشان می کند. شکوهی که توجه او را به خط

بازی در نقش های تاریخی

یکی از ویژگی هایی که محمد شاهرودی را نسبت به معاصران خودش متمایز می کند، بازی او در نقش شخصیت های تاریخی مانند کاوه آهنگر، نادرشاه افشار، کوروش و فرعون است. او این کار را برای نخستین بار در مشهد انجام می دهد و ۲۰ سال به ایفای نقش های تاریخی می پردازد. بابک خرم دین، سپهبد بهرام، کوروش کبیر، رستم و نادر پسر شمشیر برخی دیگر از مهم ترین نقش های شاهرودی بود. او هیچ گاه از ایفای نقش های ملی خسته نشد و برعکس علاقه او به این نقش ها ریشه در عدالت خواهی و ظلم ستیزی این هنرمند داشت.

روی صحنه بردن بابک خرم دین جلوی چشم روس ها

پس از آغاز جنگ جهانی دوم در ۹ شهریور ۱۳۱۸ ایران بی طرفی خود را اعلام کرده بود. به دلیل گستردگی مرز ایران با اتحاد جماهیر شوروی و درگیری با آلمان این بی طرفی ناپایدار بود. سال ۱۳۲۰ ارتش متفقین به بهانه حضور جاسوسان آلمانی در ایران، کشور را اشغال کرده بودند. ارتش شوروی از سه طرف و سه ستون وارد خاک ایران شده بود. ستون اول از محور «جلفا» در تبریز حرکت کرده، ستون دوم از راه «آستارا» به سوی بندر پهلوی (انزلی) ورشت پیشروی کرده و ستون سوم به ناحیه مرزی شمال شرقی خراسان هجوم برده بود که در این تهاجم مراکز مهمی مانند تبریز و مشهد و شهرهای ساحلی دریای خزر تحت اشغال ارتش شوروی درآمده بود.

سال ۱۳۲۳ که روس ها در محلات اصلی شهر مشهد مستقر شده بودند و هر صدای مخالفی را خفه می کردند زمانی بود که شاهرودی نمایش کاوه آهنگر را که روس ها آن را تحریک آمیز می دانستند، روی صحنه برد. جمعیت زیادی برای تماشای نمایش در سالن که در خیابان ارگ واقع بود، جمع شدند و در پایان نیز تماشاچیان تحت تأثیر این نمایش و بازی های پرشور پرچم روسیه را پاره کردند.

از استاد خط

تا استاد افتخاری تئاتر

شاهرودی از سال ۱۳۲۴ تا ۱۳۳۰ در مشهد نزدیک به چهل نمایش بازی می کند. او در سال ۱۳۳۱، به تهران می رود و به استخدام آموزش و پرورش در می آید و در سال ۴۱ از وزیر آموزش و پرورش وقت به دلیل هنر خوش نویسی اش

لقب «استاد خط» را دریافت می کند. همچنین در کنار دبیری و آموزش، کار تئاتر را از سر می گیرد و با بزرگان تئاتر آن دوران همچون عزت... انتظامی، علی تابش، مجید محسنی و... شروع به همکاری می کند. با اجرای نمایش در تالار شهر تهران برای خود شهرتی رقم می زند و عنوان افتخاری استادی نیز در همین زمان به او اعطا می شود.

شاهرودی در سال های حضورش در تهران طرفداران زیادی داشته اما زمانی که از او دعوت می شود در سینما فعالیت کند، نمی پذیرد. او در آن سال ها همچنین از طریق آشنایی با محسن فرید در رادیو مشغول به کار می شود و در کنار هنرمندان برجسته آن دوران به گویندگی در برنامه قصه های هزار و یک شب می پردازد و آن نسل خاطره انگیز را می سازد.

استاد محمد شاهرودی تا سال ۱۳۶۱ به صورتی مداوم در حوزه تئاتر مشهد به فعالیت خود ادامه می دهد و افراد بسیاری را در زمینه تئاتر آموزش می دهد.

او پس از سال ها کار در تهران و با وجود شهرت و طرفدارانی که داشته در سال ۶۷ به خاطر خانواده به زادگاهش مشهد برمی گردد و در سال ۱۳۷۸ کاملاً از صحنه کناره گیری می کند.

هم بازی عزت... انتظامی

همسایه «دانش آموزی» ها

شاید به خاطر تواضع و فروتنی استاد بود که حتی فرزندان او خیلی از شهرت دوران جوانی پدر چیزی نمی دانستند. این ها را بگذارد کنار سال ها زندگی در محله ای که هر هنرمند دیگری همسایه ساکنانش بود، بی شک نامش بر زبان ها جاری می شد. استاد شاهرودی سال ها ساکن محله دانش آموز بودی آنکه کسی بداند هم بازی عزت... انتظامی، محمد علی کشاورز، پروین سلیمانی و... همسایه آن هاست. اطرافیان استاد می گویند هیچ علاقه ای به گفتن افتخارات گذشته نداشت و بیشتر غم این روزهای مردم را می خورد.

آخرین نقشی که

غریبانه اجرا شد

آخرین نقش استاد غریبانه اجرا شد. پیکری که انتظار می رفت دست کم چند نفر از مسئولان و هنرمندان تئاتر مشهد برای تدفینش حضور داشته باشند اما ظاهراً وقت اداری تمام شده بوده و کارهای مهم تری وجود داشته تا آنها و آخرین بازمانده نسل اول تئاتر در اوج گمنامی و غربت به آغوش خاک بروند. استاد محمد شاهرودی در ۲۲ دی ماه سال جاری به آرامگاه ابدی سپرده شد.